

Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku

k odôvodneniu uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 516/2022 z 8. septembra 2022

1. V súlade s § 67 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripájam k uzneseniu ústavného súdu č. k. III. ÚS 516/2022 z 8. septembra 2022 odlišné stanovisko, ktoré má prevažne povahu doplňujúceho stanoviska (*concurring opinion*).

2. Na úvod by som rád poznamenal, že sa stotožňujem s rozhodnutím väčšiny senátu ústavného súdu, avšak považoval som za potrebné doplniť odôvodnenie uznesenia o niekoľko zásadných východísk vzhľadom na ústavne neakceptovateľnú dobu zjednocovania rozhodovacej praxe v otázke ocenenia členského podielu v bytovom družstve v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že BSM manželov zaniklo 4. apríla 1989. Spornou otázkou v konaní pred všeobecnými súdmi bol okamih, ku ktorému má byť vykonané ocenenie členského podielu v bytovom družstve v rámci vyporiadania BSM. Všeobecné sudy sa nedokázali zjednotiť v spornej otázke. Až senát ústavného súdu nálezom č. k. I. ÚS 189/2021 z 20. októbra 2021 vytkol dovolaciemu súdu, že správne mal predložiť vec veľkému senátu vo veci zjednotenia riešenia právnej otázky, či vyrovnanie sa bývalých manželov po zrušení práva spoločného členstva k bytu sa má posudzovať podľa ceny v čase zrušenia tohto práva alebo až podľa trhových podmienok v čase vyporiadania BSM.

4. Následne veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky namietaným uznesením (č. k. IVCdo/1/2021 z 25. apríla 2022) rozhodol, že rozhodujúca je obvyklá cena práva spojeného s členstvom v bytovom družstve v čase rozhodovania o zrušení spoločného členstva v družstve. K zjednoteniu právneho názoru ale došlo s odstupom tridsiatich rokov od zrušenia spoločného členstva.

5. Na podporu výsledku zjednocovania podľa predchádzajúceho bodu poukazujem na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22Cdo/229/2021 z 23. mája 2022, ktorý rozhodoval v obdobnej veci a skonštatoval, že o zrušení spoločného členstva manželov v bytovom družstve už bolo súdom právoplatne rozhodnuté, a preto nie je možné v prebiehajúcom konaní o vyporiadanie BSM znova o ňom rozhodnúť. Vzhľadom na okolnosti prípadu považoval za spravodlivé riešenie, pri ktorom súd v konaní o vyporiadaní zaniknutého BSM rozhodne už iba o vyporiadaní hodnoty podielu družstevného bytu, vychádzajúc z obvyklej ceny podielu v čase rozhodovania súdu o zrušení spoločného členstva manželov v bytovom družstve. Ide o výnimku zo zásady, že až vyporiadaním BSM dochádza k nadobudnutiu výlučného vlastníckeho práva k veciam jedným z bývalých manželov a že až od tohto okamihu nadobúda ten z manželov, komu bola tá-ktorá vec do výlučného vlastníctva prikázaná, plnú majetkovú hodnotu a že môže vecou disponovať bez ohľadu na bývalého manžela (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22Cdo/1205/2019 z 28. apríla 2020). Judikatúra sa v Českej republike ustálila v právnom názore, že pri rozhodovaní o spornej otázke je potrebné vychádzať zo stavu družstevného bytu a obvyklej ceny tohto podielu v dobe zániku spoločného nájmu

družstevného bytu a spoločného členstva rozvedených manželov v družstve (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22Cdo/229/2021 z 23. mája 2022).

6. Problematickým sa však stáva rozhodovanie o výške náhrady po zrušení práva spoločného členstva v družstve, ak k vyporiadaniu dochádza s časovým odstupom, s ktorým je spojená zmena trhových podmienok vo vzťahu k družstevným bytom. Vzhľadom na nemožnosť reálneho užívania bytu počas súdneho sporu, plynutie času, infláciu a zmenu trhových podmienok sa podľa môjho názoru javí vyporiadanie BSM v okolnostiach prípadu problematické. S takým výrazným časovým odstupom je nepochybne spojená mimoriadna komplikácia s priznaním náhrady, v tomto prípade podľa trhových podmienok z roku 1989.

7. Marginálne preto uvádzam, že požadovaná empatia k prípadu bude potenciálne dôležitá v budúcnosti, napríklad pri prípadnom rozhodovaní o možnom finančnom zadosťučinení z dôvodu dĺžky súdneho konania, ktorú súdy zapríčinili svojou nesústredenou činnosťou. Perspektívne a vo všeobecnosti je však treba zvažovať možnosť akceptovať vedenie konania o náhradu za zrušené spoločné členstvo v bytovom družstve oddelene a v predstihu pred prípadným konaním o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

V Košiciach 8. septembra 2022

Peter Straka
sudca